

THEN 1-NA: ZIRLÂI TLÂNGPUI THLÎRNA

Châng Thlan: *Daniela 8:14.*

Bible Châng Thlûr Bing Tûrte: *Genesis 11:4; Leviticus 16; Daniela 8; 2:38; Hebrai 9:23–28.*

Thuhmahruai: Daniela 8-a thupui ber chu vân biak bûka tlanna ni hman a nih dân a ni a. Hemi avâng hian khawvêla lalram lo awm tawhte entîrtu ransate chu berâm leh kêl a ni a, hêngte hi Tlanna Ni chauha an hlan thîn a ni.

Zirlâi Thupuite:

1. Ki tê tak tê chu. Ki tê tak tê hian Pathian biak bûk leh Pathian mite beitu a entîr a. Chu chuan milem be mite hun lâi Rome leh pope hnuai a awm hnu Rome kha a entîr bawk.

2. Tlanna Nî chu. Hemi bungin thuchah a ken lian ber chu biak bûk tlen fâi chungchâng niin, chu chu lei biak bûka an tih thîn dân chuan Remna Nî-a neih thîn tûr a ni.

Nuna Bel Tûr: Nî tin hian sual leh hrehawm hrang hrangin min tîbuai thîn a; mahse, hêngte hi kan mal tawrh tlawk tlawk lo tih kan hre tûr a ni. Vân biak bûkah khian Puithiam Lalber kan nei a, ani chuan kan âiawhin a bîk taka rawngbâwlina a nei mêk a ni. Pathian khawngaihna lo lang chhuak chu a takin kan chang thei a; tin, kan bul vêla mite hnênah pawh kan hrihl chhâwng ve thei bawk. Biak bûk thuchah hian ngaihdam tawh kan tih min hrihl a ni mai lo va, sual tâwp hlenna tûr pawh min kawhmmuh nghâl bawk a ni.

THEN 2-NA: ZIR ZÂUNA

Tûnah chuan a chungka kan han sawi tâk thuak zirlâi thupui pahnihte hi ngunthlûk zâwkin i han zir leh teh ang u:

1. Ki tê tak tê chu

Bung 7-ah khân ki tê tak tê chu ransa pali-na (chu chu milem be mite hun lâi Rome tihna a ni) ațanga lo chawr chhuak nia sawi a ni a, bung 8-a ki tê tak tê erawh hi chu lei kawl li awm zînga kil khat ațanga lo chhuak a ni ve thung. Mi thiam ținekhat chuan he kî hi Antiochus IV, Grik lal Alexander-a lalram țin sawm pali zînga pakhat Seleucid lal, Jerusalem rûn a, tempul tibawrhâng a, Juda-te tihduhdahtu kha niin an ring a. Amaherawhchu, ngun taka he lâi thu hi kan chhiar a nih chuan kawh dang zâwk a nei a ni tih kan hre thei ang; tin, chu ngaihdân chu chhan pahnih avângin a dik a rinawm zâwk hle bawk a ni.

A hmasa-in, Bible lehlin ținekhat hi chu he ki tê tak tê hi Grik lalram entîrtu ki lian takrawn thlâktu ki pali-te zînga pakhat ațanga lo chhuak a ni tih ngaihdânin a kâihruai thui hle tih kan hre phawt tûr a ni a. Amaherawhchu, he lâi thu Hebrai ățawnga a inziyah dân hi chuan ki tê tak tê hi kâwl kil pali zînga pakhat ațanga lo chhuak ni anga ngaih theihin a sawi zâwk tlat si. Hetiang hi a inziyah dân chu a ni: “Chutichuan, kêl pa chu a lo ținang lian ta vak a; mahse, chutia a lo chak ățak hle lâi tak chuan a ki hrawl tak mai chu a tliak ta hmawk mai a, chu a ki hrawl tak ățo-na hmunah chuan ki dang langsar tak tak pali, kâwl kil li lam hawiin an lo ățo chhuak a. An zînga pakhatah chuan ki tê tak tê, chhim lam hawi zâwng te, chhak lam hawi zâwng te leh Ram Ropui hawi zâwng tea nasa taka ținang lian hi a lo pêng chhuak bawk a” (*Dan 8:8, 9, NKJV*).

Hebrai ățawng kalhmangah chuan “an zînga pakhatah” tiha “an” tih hian “kâwl kil li-te” hi a kâwk. Chutianga nih chuan, he ki tê tak tê hi kâwl kil li zînga pakhat ațangin a lo chhuak tihna a ni ang. A pahnihnaah chuan, he kî hi a lo ățo chhuah tirh chuan tê tak tê a ni a; mahse, nasa takin a lo ținang lian ta tiha ni. Antiochus-a kha chuti taka ropui a ni ngâi rêng rêng lo. Juda-te kha a bei ngei mai tak a; mahse, a hnu rei vak lovah Rom-hovin an rawn hneh ve thung a, mei khupin an ramah a hâu leh a nih kha. A pathumaah chuan, Daniela inlârna hmuhte hi a hmâa a lo hmuh tawhte nêna inang a

awm nual a, chuvâng chuan Daniela 8:9–14-a a thil hmuh pawh hi Daniela 7:9–14-a vâv rorêlna a hmuh nên khân a inrem hle. Chuvâng chuan, ki tê tak tê-in a beih biak bûk pawh hi Antiochus-an a tihbawrhân Jerusalem tempul kha ni lovin, vâv biak bûk zâwk khi a ni ang.

Antiochus-a khân ki tê tak tê nihna hrang hrangte hi a phurh chhuah zawh si loh avângin zawhna pakhat a rawn piang ta nghâl a, chu chu: He ki tê tak tê hi tu nge ni ang? tih a ni. Hetah tak hian Daniela inlâna hmuhte hi inang leh inzûl a ni nual hlawm tih kan hre reng tûr a ni phawt a. Chuti a nih chuan, Daniela 8-a ki tê tak tê hi bung 7-a ki tê tak tê tho kha a ni tihna a lo ni ang a, pope thu hnuai a awm Rome hi Daniela 8-a kan hmuh ki tê tak tê chu a ni tih Chiang takin a lo lang ta bawk. Amaherawhchu, Daniela 7-a ki tê tak tê leh bung 8-a ki tê tak tê te hian inan lohna tlêm tê, sawi lan ngei ngâi an nei ve niin a lang a. Daniela 7-a ki tê tak tê hi chu ransa pali-na a tanga lo chhuak niin, chu chuan pope thuhnuai a awm ta Rome hi milem be mite hun lâia Rome Lalram chhonzawm zêlna a ni tih a tilang.

Daniela 8-a ki tê tak tê erawh hi chu chu eng ransa a tanga maha lo chhuak a ni ve lo va, Rome Lalram pahnih—a lei hrût zâwnga thang lian (*Dan. 8:9*) mi lem be mite hun lâi Rome leh a vâv vawrh zâwnga thang chho (*Dan. 8:10–13*) pope thuhnuai a awm ta Rome kha a entîr a ni ve thung. Hetah hian thil mak deuh mai awm chu, Daniela 7-a ki tê tak tê hian Pathian dân thlâk danglam tumin a bei a; Daniela 8-a ki tê tak tê hi chuan biak bûk lal leh biak bûk lungphûm tak chu beih a tum ve thung hi a ni. Hei hian pope-in chhandamna ruahman suak a duan chu a entîr a. Chutianga ti chuan Pathian dân leh Pathianin mihringte chhandamna atâna ruahmanna a siam chu a bei kawp a ni.

2. Remna Ni

Ki tê tak tê-in biak bûk leh a rawngbâwlina a neih nasat dân (pope-in chibai bûkna dik lo a duan chhuah hi) han thlîr hian zawhna

pakhat a lo lang nghâl ðhîn a, chu chu: “*Hâlrâl thil hlan* awm fo te, ti ðiautu *bawhchhiatna* te, *hmun thianghlim* leh awmho rah beh tûra pêk an nih te chungchâng a inlârna chu eng tia rei nge ni dâwn” tih hi a ni (*Dan. 8:13*). He zawhna a ðang hian biak bûk rawngbâwlna din thar leh a nih hmain kum tam tak a ral hman dâwn a ni tih a hriat theih a, a chhan pawh heta “inlârna” tih thumal hian berâmpa leh kêlpa, Persia Lalram hun lâi a ðanga ki tê tak tê-in thil ða lo tak tak a tih hun thleng kha a huam vâng a ni. “Eng tia rei nge ni dâwn?” tih zawhna chhânna hi kan ngaihtuah hmain Daniela 8:9–14-a biak bûk chanchin a sawi hi i han ngaihtuah hmasa phawt teh ang.

Daniela 8-a hemi chungchâng inziahna lâi hi chu biak bûk chungchâng leh biak bûk nêna inzawmna nei ðawngkamin a khat a ni ber. “Awmho” tih te, “lal” tih te, “ni tin (*hâlrâl thilhlan*)” tih te leh “biak bûk” tih te hian Hebrai mite inthâwina an hman dân min hriat chhuahtîr a. “Awmho” (Hebrai ðawnga *tsaba*) tih thumal hi biak bûka rawngbâwlto puithiam sawina a ni mai thei a; “lal” (Hebrai ðawnga *sar*) tih hi puithiam lalber sawina a ni bawk ang a; tin, “ni tin” (Hebrai ðawngin, *tamid*) tih pawh hi biak bûka serh leh sâng thil chhum lo chat lova an tih ðhin hrang hrang, entîr nân, rimtui hâl te, inthâwina hlan leh a dangte sawina atâna an thumal hman ðhin a ni. Thil pakhat kan hriat tûr chu, Bible lehlin ðhenkhatin “inthâwina” tih thumal an hmang mai hi a Hebrai ðawngah chuan a awm miah lo va. Antiochus-a khân tempul rawngbâwlna a titâwp dâwn tih hrilhlâwk nain a sawi nia ngâituten an lehlin paha an chher chawp, an siam remna a ni.

Dik tak phei chuan, he Hebrai thumal, *tamid* tih hi “chhunzawm” tih emaw, “fo” tih emaw, “zêl” tih emawa lehlin a dik zâwk ang, a chhan pawh he thumal hian ni tina an tih ðhin hâlrâl thilhlan chauh kha ni bîk lovin, biak bûk rawngbâwlna an thil tih hrang hrangte kha a huam vek vâng a ni. Thil mak angreng deuh mai chu, heta biak bûk sawina atâna thumal a hman pahnihte zînga pakhat (*qodesh*) hi Tlanna Ni chungchâng sawina Leviticus bung 16-ah pawh a lang a. Chu bâkah chuan, he biak bûk lan dân leh

Daniela 7:9–14-a vâw rôrêl na a sawi dân inang hian hêng inlârna pahnihte hian thil thleng thuhmun an sawi ve ve a ni tih a tilang bawk. Chuti a nih chuan, Daniela 8: 14-a biak bûk hi vâna awm biak bûk zâwk a ni tih a chiang.

Tûnah chuan Daniela 8: 13-a zawhna a siam, “Hâlral thilhlan awm fo te, tiñiautu bawhchhiatna te, hmun thianghlim leh awmho chu rahbeh tûra pêk an nih te chungchânga inlârna chu eng tia rei nge ni dâwn?” tih chhâna chu lo sawi tawh ila, chu chu hei hi a ni: “Zing leh tlâi sang hnih leh zathum thlengin; tah chuan hmun thianghlim chu thenfâi a ni ang” (*Dan. 8: 14*). He thu vântirhkoh pakhatin a sawi aţang hian biak bûk chu—beih tâwk nia a sawi hi—kum 2,300 hnua thenfâi emaw, tihthianghlim emaw a ni dâwn tih kan lo hre thei ta a. Hetiang chena rei aw h tûr a ni hi zawhna in a rei zâwng tûr a sawi nêw khân a inrem leh ta chia h bawk. He hun hi eng tikah nge a inţan a, eng tikah nge a tâwp tih thu-ah eng mah hriat nei hran lo mah ila, Persia hun chhông eng kum emaw bera inţan a ni tih erawh a chiang hle tho a ni.

Nimahsela, he vântirhkoh hian he hun rei tak hi a zawh hnu-ah eng thil lo thleng leh dâwn tih chiang takin a sawi a, chu chu biak bûk tlen fâina a ni. Israel-te calendar-ah chuan biak bûk tlei fâi ni tûra ruat sa ni bîk a awm a, chu chu Remna/Tlanna Ni tiin an sawi a. Chumi ni-ah chuan biak bûk chu Pathian mite سوالنا lak ata tihthianghlim (Hebrai ٱawngin, *tahar*) a ni ٱhîn. Daniela 8 hian vâw biak bûk tlei fâi hun tûr a sawi lang a, chumi sawi nân chuan Hebrai ٱawnga thil tih sawina thumal pakhat, *nitsdaq* a hmang a, a awmzia chu din thar leh, thian fâi, thiam chantîr tihna a ni. Chuti a nih chuan he thumalin a sawi awmzia chu 1) he biak bûk hi Pathian mite سوالنا lak aţanga then thianghlim a ni tûr a ni; 2) Vâw biak bûka Pathianin min sawipui hna a thawh kha thar thawh leh tûr a ni; 3) Pathian chu a biak bûk tihbawrhbâna a awmna lak ata thiam chantîr tûr a ni.

Hetih lâi hian pope chuan chhandamna ruahman kalh zâwng takin ruahmanna dang a rawn siam ta a; LALPA Zanriah hmang

te, soal man rullh tlâk nâna mahni intihhrehawmna hmang te leh mihring ni ve tho puithiamte hnên soal ngaihdamna dîlna hmang te-in Kristan sawipui hna a thawh chu rawn luahlan a tum ta a ni. Daniela 9:23–27-a kan hmuh angin, B.C. 457 kha ni (kum) 2,300 hrilhlawkna chhiar ãanna tûr a ni a. Chuti a nih chuan, a tâwpna chu A.D. 1844 a lo ni chiah ang.

THEN 3-NA: NUNA BEL TÛR

- ❶ **Pope-in Pathian thutakte a lo la kâwi a, chibai bûk dân suak a dîn ta mai hi eng tin nge i lo ngaih ve le?**
- ❷ **Daniela 8-a entîrna leh ãawngkam a hmante aãang hian Pathianin mi zirtîrna atâna thil a tih dân eng nge hriat chhuah i neih sawi rawh.**
- ❸ **He thu Ellen G. White-i sawi ni ngun takin han ngaihtuah teh: “Rorêl lâwkna chu vâna kalpui mêk a nih lâi leh, an sualte sim tum ringtute سوالنا chu biak bûk aãanga lâk bo a nih mêk lâi hian lei chungâ Pathian mite zîngah tihthianghlimna hna, soal dah bona chu thawh mêk a ni bawk tûr a ni.”—*Indona Ropui*, p. 425.**
- ❹ **Biak bûk tlenfâina leh Krista zuitu i nihna anga i nun tihthianghlimna khân eng nge inzawmna a neih le? Isua lakah i rinawm tluan zak a ni tih i hriat theih nân eng sualte nge i bânsan ngâi awm?**
- ❺ **Isua krawsa a hna a thawh zawh tawh, tling tlâk tawh leh vân biak bûka a rawngbâwlna hi a danglam dân i hria em? A khawi ve ve pawh hian i nunah eng nge pawimawhna a neih le?**
- ❻ **Eng vângin nge vân biak bûkah khian rorêl lâwkna kalpui a ngaih kher? Isua zuitu nia inçhâlthe chan tûr chu rêl lâwk kher lo pawhin a ching fel ngâh vek thei lo em ni? Hetiang rorêl lâwkna lo neih hian Pathian nungchang eng tin nge a puan chhuah le?**

INSIDE STORY

THLÂN AṬANGA TESTIMONI SAWI

By Andrew McChesney, Adventist Mission

GEORGE COBB-a hi ṭum hnih a thî a ni.

Cobb-a chanchin kan hre tam lo va, a thlalâk târlan tûr pawh kan nei lo va, a awm ngêi tih chu kan hriat chin a ni deuh mai.

Mahse, USA-a Main state-a Brunswick thlân muâla a lungphunah a piannî leh a thihni ṭum hnih ngawt a inziah miâu avângin mi tam takin an tlawh châk phah a. Thlân lungah chuan heti hian a chuâng:

Pian nî: June 10, 1794

Thih nî: Nov. 10, 1848

A muthilh nî: May 9, 1882

Dik tak chuan Cobb-a khân Nov. 10, 1848-ah bap̄tisma a chang a. A thih hmâin a thlân lunga ker dân tûrah, a pianthar nî târlang tûrin a ti a; tichuan kum 88 mî niin, kum 1882 May 9 khân châwl tûra thlâna zalh a ni ta a ni.

Ellen G. White Estate director, James Nix-a chuan, “Hei hi rinna kan neihzia entîrna ngaihnam tak pakhat chu a ni a, kan thih hnû a, a theih dân dân thlân lunga thuziak hmang hiala kan rinna thuhretûa ṭan zêl tum ruhna neih chu kan sûlsutu duh dân kha a ni,” tiin a sawi.

Thlân lungphunah chuan thupêk palîna: “Sabbath nî hi thianghlim taka serh tûr a ni tih hre reng rawh,” tihte kha an lo ziak a ni.

Nix-a pawhin Cobb-a thlalâk chu a'n zawng vê ngiâl a, an thlahte pawh hriat tumin a bei a, mahse a hlawhtling ta bîk lo. "Cobb-a thlalâk chu kil tin kil tâng ka dap theih ang ang chu ka zawng nasa mai a. A thlân lunga khatiang thuziak chuang tûr ker nâna sum tam tak sên pawh huamtu kha hriat chian lehzual ka châk hlê a ni," tiin a sawi.

Cobb-an danglam deuh taka thlân aţang pawha thuhretûa a ţan zui dân hian mi tam takte rilrû a hneh hlê mai a, thlân ena kalte chuan an dinchilh deuh ngêi ţhîn a ni.

"Ani khân mahni-inthihsan a, nun thara nun ngêi a tûl a ni tih a pawm," tiin khawvêl pum huap Seventh-day Adventist Kohhran president Ted N. C. Wilson chuan a sawi a. "Ani khân mahnî tâna nun leh mahni mihring hlui thihsan a, Kristaa thil siam thar nih kêr chu Chiang takin a târ lang a. A thlân ena kal pawh hi thil tih manhlâ tak a ni e," tiin a sawi.

Adventist ramthim rawngbâwltu chhuân thumna, Karen Glassford-i, kohhran Institute of World Mission hmuna education and communication coordinator pawhin, chû thlân chu a hmuhin, Cobb-a thih vawi khatna chu a baptisma chan a nih a rin zâwk thû a sawi a ni.

Ani chuan, "A thlân lung kha mi tam takte tâna thuhretûah a la ţang ta zêl a. An ngaihtuahna ril takah, 'Engtia ţum hnih thí nge a nih?' chik takin an ngaihtuah zui phah a. Khâ pâ thlân lung avâng khân mî tûte emaw chuan vân ram an thlen phah vê ngêi ang tih ka Chiang a ni," tiin a sawi.